
Prof. Wilhelmovi byl udělen čestný doktorát Univerzity Komenského v Bratislavě

Prof. Wilhelmovi byl udělen čestný doktorát Univerzity Komenského v Bratislavě

Celý projev doc. PhDr. Františka Gahéra, PhD: [ZDE](#)

Projev děkana Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK Doc. RNDr. Jána Bodi, CSc.: [ZDE](#)

Projev Prof. Ing. Ivana Wilhelma, CSc.

Rectore Magnifici,

Magnificencies, Spectabiles,

Honorabiles, cives academici,

vzácní hostia, dámy a páni,

verte, že len veľmi ťažko hľadám slová, ktorými by som vyjadril svoje pocity týchto chvíľ. Ide o mimoriadnu pozornosť voči mojej osobe a preto som v značných rozpakoch nielen pri vyjadrení svojej vďaky a úcty pri preberaní takej pocty, ako je

čestný doktorát, ale tiež nad skutočnosťou, že tak činí Univerzita Komenského, zakladateľka moderného akademického života na Slovensku, vzdelávacia, vedecká a kultúrna inštitúcia skutočne národná. Dovoľte preto, vzácné slávnostné zhromaždenie, aby som za udelenie tejto pocty úprimne poďakoval.

Rád využívam teraz príležitosť k tomu, aby som toto zhromaždenie krátko oslovil a podelil sa s Vami o niekoľko myšlienok, okolo ktorých sa univerzitný život v tejto dobe pohybuje nielen na Slovensku, či v Českej republike, ale v celej Európe a vo väčšej či menšej miere i na ďalších kontinentoch. Už sme privykli tvrdeniu, že žijeme v dobe, keď výskum a vzdelanie nadobúdajú mimoriadne dôležitého postavenia v spoločnosti a hrajú zásadnú úlohu v živote každého individua. To je zrejme nielen ako obecný slogan strategickej orientácie spoločnosti, ale ako každodenná potreba života. Skutočnosť kompletácie vzdelania a ďalšieho permanentného vzdelávania prakticky po celý život si dnes väčšina ľudí dobre uvedomuje a snaží sa podľa toho organizovať život svoj i život svojich blízkych. Túto výzvu pochopili i vysoké školy, na ktorých leží hlavné ťažisko zodpovednosti za tento proces. Ich otvorenosť voči záujmu verejnosti o vzdelanie a vzdelávanie zvyšovaním študijných kapacít sa dá ľahko zdokladovať na konkrétnych číslach. Vysoké školy si však uvedomujú i skutočnosť, že zvyšovanie študijných kapacít je iba cestou, ako zabezpečiť rozvoj študijnej ponuky verejnosti. Konečným cieľom je však zvyšovanie vzdelanosti obyvateľstva, predstavujúce hlavný parameter konkurencieschopnosti krajiny. Preto bolo nevyhnutné pristúpiť k zavedeniu trojstupňového vysokoškolského štúdia na bakalárskom, magisterskom a doktorskom stupni, pripraviť pozmenenú obsahovú stránku pre každý stupeň a umožniť tak maximálnemu počtu prijatých študentov ich študijný program úspešne absolvovať. Súčasná dostupnosť informačných zdrojov a využiteľnosť informačných kanálov pritom významne nielen ovplyvnili spôsob výučby, ale taktiež výrazne zmenili a ďalej menia i obsahovú stránku študijných programov.

Dôležitým momentom modernizácie vysokých škôl je ich orientácia na rozvoj tvorivých činností, ktoré sú dnes postavené na rovnakú úroveň významu, ako je vzdelávanie. Vo väčšine prípadov však tvorivé činnosti znamenajú rozvoj vedy a výskumu. Niet pochýb o tom, že budovanie Európskeho výskumného priestoru je jednou z najnaliehavejších otázok európskych vysokých škôl a výskumných ústavov. Ak sa má Európska únia ako celok stať regiónom schopným konkurovať nielen tradičným vyspelým krajinám ako USA, Kanada či Japonsko, ale i novým, rýchlo sa rozvíjajúcim ázijským štátom ako je Čína, India a ďalším, potom musí veľmi rýchlo poskytnúť príležitosť k zapojeniu do výskumných programov celému svojmu výskumnému potenciálu. To znamená predovšetkým vysokým školám. Tým sa vysoké školy dostávajú do významného postavenia i v oblasti vytvárania nového poznania. Je na mieste požadovať od vysokých škôl výsledky ich bádania a to i výsledky na špičkovej úrovni kvality. Bolo by však naivné očakávať špičkové výsledky bez špičkových podmienok pre túto činnosť. To bude pravdepodobne dlhšia trať, ktorú budeme musieť absolvovať, ale práve preto by nebolo na mieste riešenie tohto zámeru odkladať.

Ďalším dôležitým aspektom pôsobenia vysokých škôl je ich otvorenosť k medzinárodným kontaktom. Už sme akosi pozabudli na výsadu akademických občanov stredoveku, ktorí mali privilégium slobodného pohybu dokonca v rámci Svätej ríše rímskej (to bolo jedným z dôvodov pápežského súhlasu so založením univerzity v týchto dobách) a tak sme túto okolnosť znovu „objavili“ a snažíme sa ju rozvíjať. Rozvoj programov študentskej mobility patrí k trendom rozvoja vysokého školstva, ktoré prinášajú profit nielen samotným účastníkom na strane študentov, ale umožňujú veľmi efektívne medzinárodné porovnávanie študijných štandardov, a sú preto dôležité pre samotné vysoké školy či fakulty. V neposlednom rade prinášajú neoceniteľné hodnoty i z hľadiska politického a celospoločenského. Ich realizácia v súčasných, či do budúcnosti zamýšľaných objemoch, predstavuje totiž bezpečnú cestu lepšieho vzájomného poznávania kultúr, etník, náboženstiev a národov a tým i jeden z aspektov, možno jeden z najdôležitejších, ktoré vedú k poznaniu ako sa vzájomne rešpektovať, ako si vzájomne porozumieť a ako do budúcnosti spolunažívať nielen v rámci jednotlivých zemí či kontinentov, ale i v rámci skutočne globálnom. Pritom sme si vedomí toho, že ani my, ani naši absolventi nie sme žiadnymi nositeľmi pravdy. Tým sa vyznačujú predovšetkým príslušníci fundamentalistických hnutí. Moderná univerzita učí a ukazuje ako a kde pravdu hľadať, ako sa v tomto poznaní orientovať a toto poznanie s ostatnými zdieľať.

Ako som už zmienil, na súčasných univerzitách leží základný diel zodpovednosti za ďalší úspešný spoločenský vývoj. Pritom sa už akosi implicitne má na mysli predovšetkým výskum a vzdelávanie v odboroch prírodovedných a technických. Nebolo by správne vyslovovať pochyby o význame týchto vedných disciplín pre budúcnosť. Bolo by priamo paradoxom, ak by čo len náznak pochyb zaznel odo mňa, predovšetkým s ohľadom na moju odbornú orientáciu. Domnievam sa však, že by bolo veľmi nesprávne pominúť význam spoločenskovedných disciplín. Pritom sú to práve problémy patriace do oblastí spoločenskovedných a humanitných, ktoré pred nami neočakávane vyvstávajú v poslednom období a ktoré znamenajú významné komplikácie v ďalšom vývoji. Je veľmi ťažké si predstaviť spôsoby riešenia týchto zložitých problémov bez ich dôkladného štúdia. Čo je však príčinou toho, že sa štúdiu týchto otázok venuje iba malá pozornosť? Snáď je to dané na jednej strane neobyčajnou zložitosťou týchto procesov, potrebou neobyčajnej hĺbky poznania a multidisciplinárneho prístupu a na druhej strane pomerne jednoduchou štruktúrou spoločenskovedných disciplín. Ak sú to skutočne tieto dôvody, ktoré zapríčinili malý záujem o štúdium uvedených otázok, potom by nebolo od vecí spojiť sily v partnerstve Univerzity Komenského napríklad s Univerzitou Karlovou a formou spoločného programu sa snažiť hľadať na tieto otázky odpovede. Taká forma spolupráce by mohla znamenať nielen akademický program komplexného štúdia problematiky voľného pohybu osôb, základných príčin etnických či náboženských konfliktov, ciest integrácie národnostných minorít, prevencie terorizmu a mnohým ďalším, ale mohla by byť i príspevkom k ich riešeniu v reálnych podmienkach života. Navyše by v rámci Slovensko-českého štátneho usporiadania išlo o program medzinárodný a táto skutočnosť by mohla taktiež napomôcť jeho atraktivnosti.

Dámy a páni, hodnoty, na ktorých univerzita buduje svoj akademický život patria k základným hodnotám našej civilizácie. Sú to princípy demokratickej správy svojich vecí, autonómneho rozhodovania a slobodného konania. Vždy, keď sú ktorékoľvek z týchto základných princípov porušované, nastávajú pre univerzitu zlé časy. Z tohto hľadiska, i keď

podmienky pre univerzitné činnosti dnes zďaleka nie sú ideálne, prežívajú naše vysoké školy obdobie v svojej histórii z najšťastnejších. To platí nielen pre vysoké školy na Slovensku, ale i pre Univerzitu Karlovu s jej históriou takmer siedmich storočí. Máme garantované akademické slobody, pomerne široký rámec autonómneho, samosprávneho rozhodovania a máme tým pádom i významný diel zodpovednosti za výsledky nášho konania. Iste by sa dal okruh našich slobôd rozšíriť prinajmenšom o širšiu nezávislosť ekonomickú. To je pravdepodobne oblasť, ktorá najviac za ostatnými zaostala, i keď patrí organizačne k najjednoduchším. Verím spoločne s Vami, že obdobie zlepšovania ekonomickej situácie slovenských vysokých škôl už začalo a bude naďalej pokračovať.

Univerzita je, alebo by mala byť, spoločenstvom ľudí, ktorí sa snažia naplniť zmysel svojho života uspokojovaním túžby po vedení, skladaním mozaiky pravdy kúsok po kúsok. Toto tvrdenie nepredstavuje žiadny zastaralý akademický pohľad. Je to veľmi moderný prístup k poslaniu univerzity. Požiadavka profesijnej spôsobilosti a vysokej konkurencieschopnosti našich absolventov na trhu práce nielen doma, ale i v zahraničí, je conditio sine qua non kvality vzdelávacích štandardov. Avšak naše ambície sú predsa len vyššie. Chceme našich absolventov vzdelávať tak, aby boli úspešnými v živote. Chceme, aby sa sami dokázali orientovať v súčasnom svete, aby sa spoliehali predovšetkým na seba a na svoje sily a schopnosti. Aby dokázali nachádzať odpovede na otázku, ako máme žiť všetci spoločne. Ako si máme dokázať v podmienkach súčasného sveta vzájomne porozumieť, ako sa máme vzájomne rešpektovať. Skrátka, ako sa máme stať hrdými, úspešnými Slováckmi, pritom zostať Európanmi i svetoobčanmi. K odpovediam na tieto otázky mieri zmysel moderných študijných programov, mobilityných aktivít a výskumných projektov. Skrátka všetkých základných činností vysokých škôl. Cítim pritom, že ide o otázky stále naliehavejšie a že bez ich dôkladného štúdia sotva na ne nájdeme uspokojivé odpovede.

Dámy a páni, slávnostné zhromaždenie nie je príležitosť k hlbokým a obsiahlym analýzám o vysokom školstve. Snažil som sa iba stručne naznačiť okruh otázok, ktorým sa vysoké školy v súčasnosti intenzívne venujú. Je samozrejmosťou, že slovenské vysoké školy hľadajú odpovede na tie isté otázky a navrhujú riešenie tých istých problémov v rámci Slovenska. Je potešujúcou skutočnosťou, že práve slovenské vysoké školy sa dokázali reforme štúdia venovať tak intenzívne, že tento cyklus je v podstate už ukončili. Tak je tomu o samozrejme i na Univerzite Komenského. Pre ňu je to zvlášť dôležitá aktivita, vzhľadom k jej prioritnému postaveniu v prostredí slovenských vysokých škôl a jej celkovému významu. Pôvodná myšlienka, zriadiť na Slovensku po roku 1918 vzdelávaciu filiálku pražskej Univerzity Karlovej, bola zásadne odmietnutá a tak Univerzita Komenského bola od počiatkov svojej existencie budovaná ako samostatná univerzitná vedecká inštitúcia. Bola to cesta náročná, nie vždy jednoznačná, ale správna. O tom svedčí súčasné postavenie Univerzity Komenského v sieti európskych a svetových univerzít. Som patrične hrdý na to, že pri základoch Univerzity Komenského stáli profesori Univerzity Karlovej, i keď svoje renomé a reputáciu si budovala po celú dobu svojej existencie sama. Okrem toho, že na medzinárodnej scéne plní úlohu rešpektovanej vedeckej a vzdelávacej inštitúcie, je súčasne i nositeľkou národných tradícií a ochrankyňou kultúry. Preto je v súčasnosti ustanovizňou vskutku národnou. Dovoľte, vážený pán rektor, dámy a páni, aby som Univerzite Komenského na záver svojho vystúpenia zaželel VIVAT, CRESCAT, FLOREAT UNIVESITAS COMENIANA BRATISLAVENSIS ! QUOD BONUM FELIX FAUSTUM FORUNATUMQUE EVENIAT!

Ďakujem Vám za pozornosť.

V Bratislave, 18. októbra 2006